Escapament català - Rellotge

Autor:
Data de publicació: 26-03-2014

L’escapament català és una variant entre els diversos tipus d’escapaments dels rellotges mecànics. La seva aparició data dels inicis del segle XVIII i la denominació (oficialitzada des de l’any 1958) deriva de la distribució geogràfica del mecanisme. Distribució localitzada a Catalunya de forma exclusiva.).[1][2]

L’escapament català és un sistema de roda de dents rectes.[3][4][5]

Aquest tipus d'escapament rebé el seu nom a mitjans dels anys 50 en adonar-se, els estudiosos de la rellotgeria dels segles XVII-XVIII, que era únic i exclusiu dels rellotges construïts a Catalunya durant aquests segles.[2]

L’escapament català és una variant entre els diversos tipus d’escapaments dels rellotges mecànics. La seva aparició data dels inicis del segle XVIII i la denominació (oficialitzada des de l’any 1958) deriva de la distribució geogràfica del mecanisme. Distribució localitzada a Catalunya de forma exclusiva.).[1][2]

L’escapament català és un sistema de roda de dents rectes.[3][4][5]

Aquest tipus d'escapament rebé el seu nom a mitjans dels anys 50 en adonar-se, els estudiosos de la rellotgeria dels segles XVII-XVIII, que era únic i exclusiu dels rellotges construïts a Catalunya durant aquests segles.[2]

Animació que mostra un escapament de punt mort o de Graham. Les dents de la roda dentada són asimètriques.(Clic a activate)

Característiques

Fotografía d'un sistema d'escapament català real. En segon pla la roda dentada i l'àncora.

La principal característica de l'escapament català és la seva roda d'escapament. Les seves dents son de forma triangular amb un angle aproximat de 60º, cosa que l'hi dona una forma característica. Normalment tenen 30 dents (com l'escapament de Graham de la figura), del que es pot deduir que, amb un pèndol reial que bat segons, doni dues voltes per minut

L'escapament català el trobem tant en els rellotges de campanar com en els domèstics. De fet els rellotges domèstics són la reducció dels rellotges de campanar. té una sèrie de particularitats que el fan interessant. Una de les seves principals virtuts és la robustesa. Un cop graduat, no es veu afectat gairebé per res i li costa de gastar-se, sobretot amb l'aliatge de bronze que es feia servir aleshores, pràcticament sense plom.

El desplaçament del pèndol és bastant important, comparat amb d'altres models d'escapament. Cosa que fa que mantingui la oscil·lació encara que no estigui massa ben graduat.

La manca d'exactitud (que, a vegades, s'ha dit que té) ve donada, en la majoria dels casos, per altres causes, com puguin ser la vareta del pèndol articulada o la molla de la suspensió amb un perfil no massa uniforme. Si es corregeixen aquests problemes, el rellotge afina com qualsevol d'altre (i a vegades supera als de renom internacional).[6][7]

Curiositat

Croquis de la roda i l'àncora d'un escapament català. Amb dents simètriques com el del Mecanisme d'Anticitera

Un precedent interessant de mecanisme d'engranatges amb dents triangulars, sense cap relació amb l'escapament català, és el Mecanisme d'Anticitera.[8][9]

Referències

JOSE DANIEL BARQUERO. ENCICLOPEDIA DEL RELOJ DE BOLSILLO: Historia, catalogación, mecánica y detalles de las mayores colecciones públicas, privadas y museos internacionales. Editorial AMAT, 16 desembre 2004, p. 86–. ISBN 978-84-9735-189-8.

Relojes y relojeros. Eduard Farré i Olivé.

Luis Montañés. Relojes españoles. Editorial Prensa Española, 1968.
Rosa M. Creixell; Teresa-M. Sala; Esteve Castañer Espaces intérieurs: la maison et l'art (XVIII-XXIè siècles). Edicions Universitat Barcelona, 2007, p. 27–. ISBN 978-84-475-3193-6.
NAWCC Bulletin. National Association of Watch and Clock Collectors, Inc., 1998.
EL RELLOTGE CATALÀ. Jaume Xarrié - Eduard Farré.
RELLOTGE DOMÈSTIC CATALÀ. Museu d'Arenys de Mar.
Alexander Jones. A Portable Cosmos: Revealing Mechanism, Scientific Wonder of the Ancient World. Oxford University Press, 2017, p. 204–. ISBN 978-0-19-973934-9.

Jian-Liang Lin; Hong-Sen Yan Decoding the Mechanisms of Antikythera Astronomical Device. Springer, 26 octubre 2015, p. 59–. ISBN 978-3-662-48447-0.

Vegeu també

Llista de rellotgers catalans
Rellotge astronòmic

Enllaços externs

L'ESCAPAMENT CATALÀ. Joan Pedrals.

Escapements in motion